

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יא הלכה ה

הרי שמיחה שמעון במדינה רחוקה מפני מה לא יטעון ראובן ויאמר לא שמעתי שמיחה בי כדי שאזהר בשטר, מפני שאומר לו חברך יש לו חבר וחבירו יש לו חבר וחזקה שהגיע אליך הדבר וכיון שידעת שמיחה בך בתוך שלש שנים באמת היה לך שטר ולא נזהרת בו אתה הפסדת על עצמך.

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף לט עמוד ב

(כב) מר סבר סהדותא בעינן ומ"ס גילוי מילתא בעינן. פי' בין למר בין למר ס"ל דלא הוי גילוי מילתא דמצי למימטי באודני' דמחזיק בבציר מג' והאי דאמר בפני שנים סבר טעמא דחזקה הוא מפני שני ענינין אחד. דעד תלת שנין מיזדהר בשטרי' טפי לא מיזדהר. ואחד שאל"כ כדברי המחזיק הי' לו לזה למחות והשתיקה שעשה נותנת אמתלא לדברי המחזיק דודאי מכר לי' ושטרא הו"ל ואירכס ומפני שני ענינין הללו זוכה המחזיק בשדה אבל אם חסר א' מהם כגון שלא החזיק ג' שנים אע"פ שזה שתק אינה חזקה או שהחזיק ג' שנים וזה לא שתק אלא מיחה בפני עדים אע"פ שלא ידע המחזיק במחאתו אינה חזקה שאין כאן אמתלא לטענתו. הילכך אם מיחה בפני שנים הויא מחאה. ואע"פ שלא הגיע באזני המחזיק דלא בעי' אלא סהדותא בעלמא דמיחה כדי לסלק מעליו התואנה למה שתקת ששתיקתך נותנת אמתלא לטענתו של מחזיק והנה מביא עדים שלא שתק וכיון שאין אמתלא לטענתו אינה חזקה ומ"ס טעמא דחזקה אינו אלא מפני דבר אחד דעד תלת שנין מיזדהר בשטרא. וכל זמן שדבר זה ימצא אע"פ שאין אמתלא לטענתו מהימנינן לי' הילכך המחאה שמשבר' החזק' בעינן שתה' גילוי מילתא שתוכל להגיע באזני המחזיק ואין גילוי מילת' בבציר מג' הילכך אם מיח' בפני ג' שהגיע הדבר באזניו הויא מחאה דאמר' לי' איבעי לך לאיזדהורי בשטרך וכיון שלא נזהרתה לא הויא חזקה. אבל אם מיחה בפני שנים שזה לא ידע בה ולא הו"ל לאיזדהורי בשטרי' הויא חזקה וטענתו טענה. אע"פ שאין לנו אמתלא בשתיקתו של זה. ורבי' שמואל זצוק"ל תלה טעם האומר סהדותא בעינן משום דמחאה לא הויא לישנא בישא ואזלי ואמר' לי' ואינו נ"ל זה הפתרון דא"כ כך הי"ל לומר דמר סבר היכא בעינן תלתא היכא דאיכא לישנא בישא. אבל מחאה דלא הוי לישנא בישא לא. אלא לאו ש"מ כל גילוי מילתא בכל מידי לא הוי בבציר מג' והכי אזלי כל סוגיא דשמעתא. ומה שפירשתי הוא העיקר:

שולחן ערוך חושן משפט סימן קמו

סעיף ג

ט] אפי' אם יאמרו העדים שמיחה בפניהם: לא הגדנו לשום אדם, אפי' הכי הוי מחאה לבטל החזקה, כיון שהוא מיחה כראוי וסמך עליהם שיאמרו אותו לאחרים ואחרים יאמרו לו. ואפילו שאמר לעדים כשמיחה בפניהם: אל תאמרו לו, או שהם אמרו מעצמם: לא נאמר לו, הוי מחאה, ג) שהם יאמרו לאחרים ואחרים יאמרו לו. ואפילו אמרו: לא נוציא דבר זה מפינו, הוי מחאה, דמילתא דלא רמי עליה דאיניש, אמר ולא אדעתיה. אבל אם הוא אמר: (א) [ב] לא יצא דבר זה מפיכם, ג ד) לא הוי מחאה.

קצות החושן חושן משפט סימן קמו ס"ק א

(א) לא יצא דבר זה מפיכם. ז"ל הש"ך (סק"ג), אפילו אמרו לו שמיחה, כיון שאמרו לו שאמר להם שלא יצא הדבר מפייהם עכ"ל. ונראה מדבריו דאם אמרו לו שמיחה ולא סיימו קמיה שאמר לא יצא הדבר מפיכם דהוי מחאה, דהו"ל ליזהר בשטרו כיון שאמרו לו שמיחה מחאה גמורה. אמנם נראה דכי היכי דאם לא היה מחאה כלל ובאו שנים ואמרו לו למחזיק שמיחה המערער ונתברר הדבר שלא מיחה דהוי חזקה כיון שלא היה מחאה, אע"ג דהמחזיק סבור שעשה מחאה, ה"ה בזה כל שאמר לא יצא הדבר מפיכם דהו"ל כאילו לא עשה מחאה כלל, א"כ אם לא סיימו קמיה ואח"כ נתברר שאמר להם לא יצא הדבר, דהוי חזקה מעליא כיון דסוף סוף המערער לא מיחה כראוי, וזה פשוט:

שו"ת הרשב"א חלק ה סימן קיב

השיב שמעון: לא מחית בי, דצריך לומר: פלניא גזלנא הוא, דאכיל ארעאי בגזלנותא. ולמחר וליומא אחרא, תבענא ליה בדינא. ומאחר דלא אמרת כן, אינה מחאה. וכשמעתי כן, אמרתי: אולי להרף אותי בלבד בא, ולכך לא נזהרתי בשטרי. טען ראובן: שלא אמרו חכמים בדוקא, דצריך לומר כן, עכ"פ ...

מחאה יפה היא. כי מה שאמר רב זביד ב'פ' חזקת (דף ל:): פלניא גזלנא הוא; לא הויה מחאה. פלוני גזלנא הוא, דקא אכיל ארעאי בגזלנותא, ולמחר נקיטנא ליה בדינא; הויה מחאה. לאו למימרא, דצריך לומר ממש כלשון הזה, אלא דצריך לומר לשון, שיראה ממנו שהוא מתכוין ממש למחות. והדבר ידוע, ...

דכל דבר שיראה ממנו, שהוא אומר על דרך האמת, הויה מחאתו מחאה.

ותדע לך, שהרי אם עמד המערער, ומכר הקרקע לאחר, קודם שיספיק המחזיק להחזיק שלש שנים, הויה מחאה. ואע"פ שלא אמר פלניא גזלנא הוא, ולא מכל אותו הלשון של רב זביד כלל. וכדאמרינן ב'פ' ח"ה (דף ל:): ההוא דא"ל לחבריה: מאי בעית בהאי ארעא? אמר ליה: מפלניא זבינתה, ואכלתיה שני חזקה. אמר ליה: והא נקיטנא שטרא דזביננא /בנוסח שלפנינו: דזבני/ ליה מיניה, הא ד' שנים. א"ל: מי סברת שני חזקה, תלת שנין קאמינא, שני חזקה טובא קאמינא. אמר רבא: עביד איניש דקרי לשני חזקה טובא, שני חזקה. וה"מ, דאכלה שבע שנין, דקדים חזקה דהאי שטרא דהאי. אבל אכלה שית שנין, אין לך מחאה גדולה מזו. אלמא: כל שנראה מתוך מעשיו או לשונו, שהוא מוחה בדוקא, במי שמחזיק בקרקע, הויה מחאה. ועוד תדע: דהא במשכנתא דסורא, ואי נמי במוריד אדם לתוך קרקע [לאכול] פירות, דצריך למחות, וכמ"ש ב'פ' ח"ה. והתם ודאי, לאו גזלנא הוא; קאמר, ולא: למחר תבענא ליה בדינא; אלא שהוא מוחה בגופו של קרקע

חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף לט עמוד ב

מחאה בפני שנים. מסופק אני במחאה בפניו ובפני אחד [נ"א: אחר] אם מחאה היא, כי שמא יכול זה לומר מאחר שלא מחית בי אלא בפני אחד והייתי יכול לכפור לא אזדהרי בשטרי, אמינא אי לא משכחנא שטרי יכול אני לכפור במחאתו, ועוד שהייתי סבור שלא תתבעני בדין אע"פ שאמרת כן מאחר שלא אמרת בפני עדים כן. חזרתי והכרעתי במחאה שאינה כלום, מתוך שנאמן לומר לא מחית בי נאמן לומר לקוחה היא בידי ואע"פ שמחית לא נזהרתי בשטרי, ואם תשיבני נסכא דרבי אבא, הכא קרקע הוא ועד אחד בקרקע אינו כלום, אבל אם טענתן בפירות אין לומר בהן מגו זה, ואע"פ כן הדעת נוטה שאין מחאתו מחאה.

שו"ת הרשב"א חלק ב סימן צ

שאלת: מחאה בפני אחד אינה כלום. בפני ב' זה אחר זה תוך ג', מהו שיצטרפו?

תשובה: אין עד אחד במחאה ולא כלום. חדא: קיימא לן: דמחאה שלא בפניו הויה מחאה. והילכך: גלוי מלתא קצת כגלוי מלתא דסהדותא בעינן. אבל בפני אחד ליכא קלא, ולא מגלא מילתא כלל. ולא מיזדהר אידך בשטריה. והא דאמרינן בגמרא: מר סבר: סהדותה בעינן, ומר סבר: גלוי מילתא בעינן, הכי קאמר: מר סבר אע"ג דמחי שלא בפניו, כי מחי באנפי תרי, דאיכא סהדותא דמסהדי דבאנפיהו מחה, סגי. דאינהו מפקו קלא קצת. וחברך, חברא אית ליה. ומר סבר: כיון דשלא בפניו הויה מחאה /בד"ל: הוא מוחה/, מילתא דמפרסמא טובא בעינן. ואין פחות מג'. אבל מ"מ, בין למר ובין למר: גלוי מילתא בעינן, ובפני א' ליכא גלוי. ואפילו מחה בפני ג', זה שלא בפני זה. ועוד: דאפילו למאן דאמר: מחאה שלא בפניו הויה /בד"ל: לא הויה/ מחאה, כל שלא מחה /מחה/ אפילו בפני שנים, אינה מחאה. דמימר אמר מחזיק: כיון שלא מחה אלא בפני א', לאו בדוק' קא*מר. כחוכא בעלמא הוא, ולא מיזדהר בשטריה. והיינו דקאמר: מחאה בפני שנים. דאלמא: בפני שנים ממש בעינן. וכ"ש לדידן, דקיימא לן: דמחאה שלא בפניו הויה מחאה.

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף לח עמוד ב

לאפוקי מדשמואל דאמר רב ענן וכו' ורב חברך וכו'. וא"ת ולשמואל אי לית ליה טעמא דחברך וכו' היכי הויה מחאה שלא בפניו מחאה בעלמא, י"ל שאני הכא דכיון דחזו זקנים וחולין אלו שאינו מוחה [אלא] לפניהם סבורים דקפיד הוא לגמרי וכאילו אמר להם לא תפיקו לכו שותא,

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף לט עמוד א

רב הונא אמר כל מילתא דלא רמיא וכו'. והילכתא כוותיה, ומיהו מיחה בפני בני אדם שאין יכולים לומר גילוי מילתא איכא שעושה דבריו במטמוניות ושלא כדין מוחה והיינו דלא אמרינן דפליגא הא [א]דשמואל.